

Nr 27.

Ankom till riksdagens kansli den 8 juni 1940 kl. 7 f. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till ändrad lydelse av § 110 regeringsformen samt § 3 mom. 9 och 10 tryckfrihetsförordningen jämte i ämnet väckta motioner.

Till konstitutionsutskottets handläggning hava båda kamrarna den 22 maj 1940 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 268, vari Kungl. Maj:t till riksdagens prövning i grundlagsenlig ordning framlagt nedan intagna förslag till ändrad lydelse av § 110 regeringsformen samt § 3 mom. 9 och 10 tryckfrihetsförordningen.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft de i anledning av propositionen inom riksdagen väckta motionerna nr 220 i första kammaren av herr *Fredrik Ström*, nr 226 likaledes i första kammaren av herr *Sjödahl* och nr 278 i andra kammaren av herr *Nordström* i Kramfors *m. fl.*

I motionen I: 220 hemställes »att i förslaget till T. F. § 3: 10 st. 2 orden 'eller vid krigsfara' måtte beslutas utgå.»

I motionen I: 226 hemställes, »att riksdagen måtte besluta att antaga som vilande i grundlagsenlig ordning

1:o) följande lydelse av § 3 mom. 9 i tryckfrihetsförordningen:

Smädliga, förgripliga eller till osämja med främmande makter syftande omdömen och yttranden om samtida nationer eller stater, med vilka riket är i fredligt förhållande, om deras varande överhet, regering och regeringsätt, högre ämbetsmän och sändebud, inre eller yttre förhållanden, företag eller underhandlingar; förbrytelsen skall anses enligt 8 kap. 4 § strafflagen, och skriften konfiskeras.

Falska rykten eller lögnaktiga uttalanden, ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet; brottet straffes efter allmän lag, och skriften konfiskeras.

2:o samt förslaget att § 5 mom. 13 tryckfrihetsförordningen måtte utgå.»

I motionen II: 278 hemställes, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 268».

Angående motiveringen får utskottet beträffande det i propositionen framlagda förslaget hänvisa till det vid densamma fogade utdraget av statsrådsprotokollet över justitiedepartementensärenden för den 17 maj 1940 samt beträffande de i motionerna framställda förslagen till samma motioner.

Det i propositionen framlagda förslaget finner sig utskottet böra tillstyrka. I första hand åsyftar det endast att revidera tryckfrihetsförordningens brottskatalog i viss anslutning till den under innevarande riksdag antagna nya lagstiftningen angående förräderi och spioneri. Enligt utskottets mening får det vidare betraktas som en praktisk anordning att, såsom i propositionen föreslås, förläna chefen för justitiedepartementet behörighet att i de fall, då Kungl. Maj:t enligt nu gällande stadgande i 3 § 9 mom. tryckfrihetsförordningen utan rättegång äger förordna om konfiskation av skrift, provisoriskt belägga skrift med kvarstad. Utskottet kan alltså icke tillstyrka det motionsvis väckta förslaget om uteslutning ur tryckfrihetsförordningen av bestämmelserna härom. I samband härmed får utskottet även uttala som sin mening, att den samtidigt väckta frågan om upphävande av bestämmelserna i 5 § 13 mom. tryckfrihetsförordningen angående skrifiers sekvestrerande och indragning i vissa fall m. m. icke lämpligen bör upptagas till bedömande i samband med ett förslag av så begränsad räckvidd som den förevarande kungl. propositionen. Med hänsyn till den moderna krigföringen framstår det vidare såsom behöfligt att genomföra den i propositionen föreslagna utvidgningen av Kungl. Maj:ts befogenhet att under krig eller krigsfara förbjuda kungörandet i tryck av underrättelser angående försvaret till att omfatta alla underrättelser, vilkas spridande är ägnat att skada rikets säkerhet. En dylik bestämmelse kan, såsom motionsvis föreslagits, i nuvarade tidsläge svårigen inskränkas till att enbart gälla under krig utan bör även avse krigsfara. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, med bifall till den föreliggande kungl. propositionen och med avslag å motionerna I: 220 och 226 samt II: 278, såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling måtte antaga följande

F ö r s l a g

till

ändrad lydelse av § 110 regeringsformen samt § 3 mom. 9 och 10 tryckfrihetsförordningen.

Regeringsformen.

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

§ 110.

§ 110.

Ej må någon riksdagsman under tilltal ställas eller sin frihet berövas för sina gärningar eller yttranden i denna egenskap, utan att den kammar, till vilken han hör, sådant tillåt genom uttryckligt beslut, däruti minst fem sjättedelar av de rös-

Ej må någon riksdagsman under tilltal ställas eller sin frihet berövas för sina gärningar eller yttranden i denna egenskap, utan att den kammar, till vilken han hör, sådant tillåt genom uttryckligt beslut, däruti minst fem sjättedelar av de rös-

(Nuvarande lydelse.)

tande instämt. Ej heller skall någon riksdagsman kunna förvisas från den ort, där riksdag hålles. Skulle någon enskild man eller någon kår, militär eller civil, eller ock någon menighet, av vad namn den vara må, antingen av egen drift eller med anledning av befallning, försöka att våldföra riksdagen, dess kamrar eller utskott eller någon enskild riksdagsman, eller störa friheten i deras överläggningar och beslut, vare sådant ansett som *förräderi, och ankomme* på riksdagen att *slika förbrytelser* i laga ordning *beivra låta*.

Bliver riksdagsman, — — — eller förolämpas.

(Föreslagen lydelse.)

tande instämt. Ej heller skall någon riksdagsman kunna förvisas från den ort, där riksdag hålles. Skulle någon enskild man eller någon kår, militär eller civil, eller ock någon menighet, av vad namn den vara må, antingen av egen drift eller med anledning av befallning, försöka att våldföra riksdagen, dess kamrar eller utskott eller någon enskild riksdagsman, eller störa friheten i deras överläggningar och beslut, vare sådant ansett som *högförräderi; stämpling till sådan gärning vare ansedd såsom stämpling till högförräderi. Det ankommer* på riksdagen att i laga ordning *låta beivra förbrytelser, varom här är fråga*.

Bliver riksdagsman, — — — eller förolämpas.

Tryckfrihetsförordningen.

§ 3.

9:o. Smädliga, förgripliga eller till osämja med främmande makter syftande omdömen och yttranden om samtida nationer eller stater, med vilka riket är i fredligt förhållande, om deras varande överhet, regering och regeringssätt, höge ämbetsmän och sändebud, inre eller yttre förhållanden, företag eller underhandlingar; förbrytelsen skall anses enligt 8 kap. 28 § strafflagen, och skriften konfiskeras. Är skriften ej smädlig eller förgriplig, men genom densamma missförstånd med utländsk makt sig yppat, må den, utan rättegång, kunna konfiskeras.

Falska rykten eller lögnaktiga uttalanden, ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet; brottet straffes med

§ 3.

9:o. Smädliga, förgripliga eller till osämja med främmande makter syftande omdömen och yttranden om samtida nationer eller stater, med vilka riket är i fredligt förhållande, om deras varande överhet, regering och regeringssätt, höge ämbetsmän och sändebud, inre eller yttre förhållanden, företag eller underhandlingar; förbrytelsen skall anses enligt 8 kap. 4 § strafflagen, och skriften konfiskeras. Är skriften ej smädlig eller förgriplig men genom densamma missförstånd med utländsk makt sig yppat, må den, utan rättegång, genom beslut av Konungen i statsrådet konfiskeras. I avbidan på sådant beslut må chefen för justitiedepartementet förordna om skriftens beläggande

(Nuvarande lydelse.)

straffarbete från och med två månader till och med två år eller med fängelse från och med en månad till och med två år eller, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, med böter från och med trettiotre riksdaler sexton skillingar till och med ettusen riksdaler, och skriften konfiskeras.

10:o. Allt kungörande i tryck av vad som hörer till statens å färde varande underhandlingar med främmande makter, eller eljest av Konungens, i sammanhang med dem, tillärnade beslut och avsikter, samt Dess ministrars, råds och sändebuds värv, om det ej sker med regeringens tillstånd, eller med officiell tillåtelse; förbrytelsen straffes enligt allmän lag, och skriften konfiskeras.

Kungörande i tryck, under krigstid eller vid krigsfara, av sådana underrättelser om krigsmaktens styrka, ställning eller rörelser eller om andra åtgärder eller anstalter för försvaret, vilkas offentliggörande Konungen i statsrådet förbjudit. Den häremot bryter, straffes efter allmän lag, om gärningen är i den med straff belagd, men eljest med fängelse från och med en månad till och med två år eller i ringare fall med böter från och med trettiotre riksdaler sexton skillingar till och med trehundra trettiotre riksdaler sexton skillingar, och skriften konfiskeras.

Utgivande i tryck, i annat fall än ovan i denna lag sägs, av sådana avbildningar och beskrivningar av rikets fästningsverk och övriga fasta försvarsanstalter, vilkas offentliggörande kan skada rikets försvar och om vilka det är utgivaren veterligt,

(Föreslagen lydelse.)

med kvarstad. Sådan kvarstad skall gälla högst åtta dagar.

Falska rykten eller lögnaktiga uttalanden, ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet; brottet straffes efter allmän lag, och skriften konfiskeras.

10:o. Kungörande i tryck av vad som hörer till statens å färde varande underhandlingar med främmande makter, eller eljest av Konungens, i sammanhang med dem, tillärnade beslut och avsikter, samt Dess ministrars, råds och sändebuds värv, så ock av underrättelser rörande krigsmakten, som kunna skada rikets försvar, där vad sålunda kungjorts bort, utgivaren veterligt, hållas hemligt för främmande makt samt kungörandet ej skett med regeringens tillstånd eller med officiell tillåtelse; förbrytelsen straffas enligt allmän lag, och skriften konfiskeras.

Kungörande i tryck under krigstid eller vid krigsfara av underrättelser, vilkas spridande är ägnat att skada rikets säkerhet och vilkas offentliggörande Konungen i statsrådet genom kungörelse förbjudit; den häremot bryter straffes efter allmän lag, om gärningen är i den med straff belagd, men eljest med fängelse eller dagsböter, och skriften konfiskeras.

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

att de böra hemlighållas. Förbrytelsen straffes enligt allmän lag, och skriften konfiskeras.

Stockholm den 6 juni 1940.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande: Herrar Hallén, Gustaf Adolf Björkman, Oscar Gottfrid Karlsson, Per Andersson, Herlitz, Thulin, Fredrik Ström, Nils Andersson, Öman*, Näslund, Härdin, Lindskog, Fast*, Andersson i Ovanmyra, Vougt, Mosesson*, Arnemark, Eriksson i Toftered, Nilsson i Göteborg och Sundström i Skövde.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr Fredrik Ström.
